

دانشگاه شهید چمران اهواز
معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
طرح درس ویژه درس‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

نام و نام خانوادگی استاد: دکتر عبدالحسین رضایی راد	مرتبه علمی: دانشیار	آدرس ایمیل: ahrr39@scu.ac.ir
دانشکده: الهیات و معارف اسلامی	گروه: فقه و مبانی حقوق اسلامی	نیمسال اول تحصیلی: 99- 1398
دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد	نام درس: مباحث اصول 3	تعداد واحد: 2
جایگاه درس در برنامه درسی دوره: نیمسال سوم		
<p>هدف کلی:</p> <p>آشنایی با مبانی عقلی و شرعی اصول عملیه و کاربرد درست آن ها در استنباطات فقهی است که مقصد رابع از مقاصد علم اصول فقه است. در این درس، دانشجو باید مفهوم شناسی اصول عملیه و تحلیل و مبانی عقلی و شرعی آن ها را بیاموزد و چگونگی به کارگیری آن ها در استنباط احکام فقهی و محدوده هر کدام را به دقت تحلیل کند.</p>		
<p>اهداف یادگیری:</p> <p>انتظار می رود دانشجو پس از گذراندن این درس حداقل چهار اصل عملی معروف و پرکاربرد و موارد کاربرد آن ها را بشناسد و در مواردی که دلیل شرعی برای اثبات حکمی وجود ندارد با استفاده از این اصول به استنباط حکم پردازد و جایگاه دقیق کاربرد هر کدام از این اصول را تشخیص دهد و موارد غیر مجاز کاربرد هر کدام را نیز بداند. همچنین انتظار می رود دانشجو با گذراندن این درس بر فهم و درک متون و منابع عربی این درس تسلط یابد و در صورت لزوم بتواند پاسخ سوالات خود و دیگران را درباره اصول عملیه و کاربرد آن ها از منابع اصلی آن استخراج کند.</p>		
<p>رفتار ورودی:</p> <p>برای فهم کامل این درس لازم است دانشجو کلیات و اطلاعات اساسی درباره اصول عملیه را در دوره کارشناسی فرا گرفته باشد و نمونه های مختلفی از احکام و قوانین که با استفاده از این اصول استنباط یا تدوین و تصویب شده اند را مورد مطالعه و تحلیل قرار داده باشد و یک دوره علم اصول را به زبان فارسی گذرانده باشد.</p>		
<p>مواد و امکانات آموزشی:</p> <p>برای این درس، تجهیزات و امکانات خاصی نیاز نیست ولی تسلط به نرم افزارای مرتبط با درس در تسریع فهم مطالب کمک شایانی می کند.</p>		

روش تدریس:

با توجه به گستردگی مطالب و منابع در این موضوع و عربی بودن متن آن ها و عدم گنجایش ساعات درس برای بیان همه مطالب، روش تدریس این درس ترکیبی از تدریس و متن خوانی است و بعضی مطالب ریز و دقیق از روی متن کتاب اصول فقه مظفر و رسائل شیخ انصاری قرائت و جزء به جزء مورد بررسی قرار می‌گیرد تا دانشجو علاوه بر فهم مطالب مورد نیاز بر فهم و درک منابع نیز مسلط باشد تا سایر مطالب مورد نیاز خود را از منابع مفصل‌تر استخراج کند.

وظایف دانشجو:

دانشجو موظف است علاوه بر شرکت مستمر در کلاس و مشارکت در مباحث کلاسی بخش‌هایی از سرفصل‌های درس را در کلاس مطرح نمی‌شوند به زبان فارسی سلیس دسته‌بندی شده نوشته و به استاد ارائه دهد تا توانمندی خود را در درک متون اصول فقه افزایش داده و به اثبات برساند. و بخش مهمی از نمره به این کار عملی اختصاص دارد

شیوه آزمون و ارزیابی:

شیوه ارزیابی در این درس به تناسب هدف و روش تدریس آن از دو بخش تشکیل می‌شود. بخش نخست، آزمون مطالب و مباحث درس و بخش دوم سوالاتی است که قدرت درک متن و تحلیل متنی دانشجو را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

در بخش نخست مفاهیم نظری و کاربرد عملی اصول عملیه در استنباط، مورد سوال قرار می‌گیرد و در بخش دوم ضمن دادن بخشی از متن عربی از کتاب درسی از دانشجو خواسته می‌شود که مطالب متن را ضمن ترجمه سلیس به زبان فارسی به لحاظ محتوایی نیز تحلیل کند و ادله و نقدها و نکات ذکر شده در متن را به طور واضح بازنویسی کند و بر مثال‌های عملی تطبیق کند.

منابع درس:

الف) منابع اصلی

1. اصول فقه مظفر جلد 4 (مقصد رابع)
2. رسائل شیخ انصاری (مبحث برائت و اشتغال و تخییر)

ب) منابع فرعی

1. ترجمه و شرح اصول مظفر
2. ترجمه و شرح رسائل

- 3 اصول فقه کاربردی قافی
4 مبادی فقه و اصول فیض

همکاران ارجمند می‌توانند برای آگاهی بیشتر درباره روش‌ها و فنون تدریس و به‌ویژه روش تهیه طرح درس، نگاه کنند به: حسن شعبانی، مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روشها و فنون تدریس)، 2 جلد، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، 1390.

هفته یکم
(98/6/29 تا 98/6/23)

معرفی درس و هدف آن و روش مطالعه مطابق همین طرح درس

- تعریف اصول عملیه و مفهوم شناسی آنها
- فلسفه وجودی اصول عملیه و جایگاه آنها
- انواع اصول عملیه

هفته دوم
(98/6/30 تا 98/7/5)

- تعریف استصحاب و ارکان آن
- مقایسه استصحاب با سایر قواعد اصول

هفته سوم
(98/7/12 تا 98/7/6)

- اقوال در استصحاب

هفته چهارم
(98/7/19 تا 98/7/13)

- ادله استصحاب :

✓ بنای عقلا
✓ عقل
✓ اجماع

هفته پنجم
(98/7/26 تا 98/7/20)

- ادله استصحاب: اخبار (صحيحه زراره)

(همراه با قرائت متن كتاب)

هفته ششم
(98/8/3 تا 98/7/27)

- ادله استصحاب: اخبار (صحيحه دوم زراره)

(همراه با قرائت متن كتاب)

هفته هفتم
(98/8/4 تا 98/6/10)

- ادله استصحاب: اخبار (صحيحه سوم زراه)
مکاتبه علی محمد قاسانی

هفته هشتم
(98/8/17 تا 98/8/11)

- میزان دلالت اخبار بر استصحاب

هفته نهم
(98/8/24 تا 98/8/18)

- میزان دلالت اخبار بر استصحاب

هفته دهم
(98/9/1 تا 98/8/25)

- تنبيهات استصحاب:
(همرا با قرائت متن)

- استصحاب کلی

هفته یازدهم
(98/9/2 تا 98/9/8)

- تنبیهات استصحاب
- شبهه عبائیه

هفته دوازدهم
(98/9/9 تا 98/9/15)

- اصل برائت (از کتاب رسائل شیخ انصاری)

هفته سیزدهم
(98/9/16 تا 98/9/22)

- اصل احتیاط (از کتاب رسائل)

هفته چهاردهم
(98/9/23 تا 98/9/29)

- تنبیهات اصل احتیاط (از کتاب رسائل)

هفته پانزدهم
(98/9/30 تا 98/10/6)

- اصل تخییر (از کتاب رسائل)

هفته شانزدهم
(98/10/13 تا 98/10/7)

• ادامه اصل تخییر (از کتاب رسائل)